

00

01

02

03

04

05

06

07

08

09

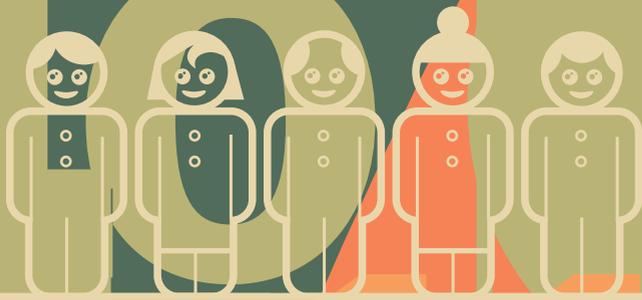
10

11

12

12

kysymystä Virosta

- Ehtikö Viroon tutustua päivässä? **01**
- Milloin Virossa voi heittää talviturkin? **02**
- Mistä tiedät olevasi Virossa? **03**
- Miksi viro kuulostaa suomalaisesta niin hauskalta? **04**
- Mitä tiedämme Viron historiasta? **05**
- Onko Virossa ollut kuningasta? **06**
- Miksi virolaisia kutsutaan laulukansaksi? **07**
- Millaisia virolaiset ovat? **08**
- Kukkiiko saniainen Virossa? **09**
- Mikä on ”Mulk”? **10**
- Mistä Viro saa energiansa? **11**
- Mitä virolaiset tekevät viikonloppuisin? **12**

12
kysymystä
Virosta

Ehtiikö Viroon tutustua päivässä?

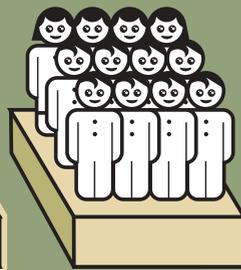
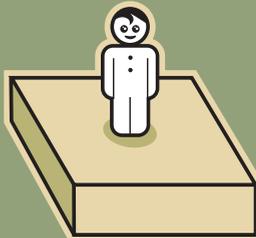
Ei sentään. Viron pinta-ala on 45 227 km². Viro on siis samaa suuruusluokkaa kuin Tanska, Alankomaat ja Sveitsi eli hieman alle puolet Lapin läänistä. Viron pituus pohjoisesta etelään on 350 km ja leveys lännestä itään 240 km. Lähes kymmenesosa Viron pinta-alasta muodostuu saarista, kahdeskymmenesosa pinta-alasta on järviä.

Asukasluvultaan Viro kuuluu maailman pienimpien valtioiden joukkoon: Viron asukasluku vuodenvaihteessa 2001-2002 oli arviolta 1 364 100.

Asukastiheys on näin ollen vain 30 asukasta neliökilometrillä.

Virolaiset ovat hyvin itsenäisiä jo lastentarhassa.

VALTIO:	MONGOLIA	VIRO	ALANKOMAAT	LUXEMBURG	MONACO
PINTA-ALA:	1 565 000 km ²	45 227 km ²	41 532 km ²	2 586 km ²	1,95 km ²
ASUKKAITA/km ² :	1,7	30,2	385	171,3	16 329,2

Viron pääkaupunki **Tallinna** perustettiin jo keskiajalla, ja **siellä asuu lähes kolmannes koko väestöstä** (403 981 asukasta).

Yhteensä kaupungeissa asuu lähes 70 prosenttia väestöstä. Pääkaupungin jälkeen Viron suurimmat kaupungit ovat: yliopistokaupunki **Tartto** (101 169 asukasta), itärajan teollisuuskaupunki **Narva** (68 680 asukasta) ja kuumista rannoistaan ”kesäpääkaupunki” lempinimen saanut Pärnu (45 500 asukasta).

HIEMAN ALLE 70% VIROLAISISTA ASUU KAUPUNGEISSA.

Tallinnan lähin suurkaupunki on Suomen lahden pohjoisrannalla sijaitseva Helsinki, jonne on matkaa 82 km. Muut, alle päivän ajomatkan päähän jäävät suurkaupungit ovat Riika (307 km), Tukholma (405 km) ja Pietari (395 km).

Milloin Virossa voi heittää talviturkin?

Vaikka Viro sijaitsee Euroopan kartalla korkealla pohjoisessa, ilmasto on lauhkea ja vedet lämpenevät uimakelpoisiksi jo toukokuussa. Itämeren rannalla sijaitsevan Viron kanssa samalla leveyspiirillä sijaitsee Keski-Ruotsi ja Skotlannin pohjoisin osa. Pohjois-Amerikassa Viron keskimäinen leveyspiiri halkaisee Labradorin niemimaan ja Alaskan etelärannikon.

60

ALASKA

SKOTLANTI

SKANDINAVIA

VIRO

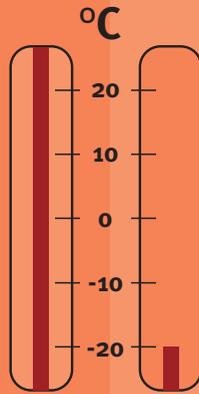
VENÄJÄ

55

Kuten muuallakin pohjoisessa vuodenaikojen vaihtelu on suurta. Pisin kesäpäivä kestää 19 tuntia, kun taas lyhin talvipäivä on vain 6 tuntia.

klo 17.00 heinäkuussa

klo 17.00 helmikuussa

Atlantin valtameren sekä Golf-virran ansiosta Viron ilmasto on huomattavasti muualla vastaavilla leveysasteilla vallitsevaa mannerilmastoa **pehmeämpi**. Kesälämpötilat (kesä-heinäkuu) ovat tavallisesti 15 – 18°C talvella -4 – -5°C. Talvisin monia Viron saaria yhdistää jäätie, kesällä samassa paikassa kahlataan lämpimässä merivedessä.

Viron ilmasto on yllätyksellinen, lämpötilaerot vaihtelevat vuorokaudessa jopa 20°C. Aamuyöstä lämpötila on -12°C ja iltapäivällä se on kohonnut 10 °C:een. Pysyvää lunta ei sada välttämättä lainkaan, vaikka joulukuun lopusta maaliskuun alkupuolelle maata kattaa keskimäärin 10 cm:n paksuinen lumikerros.

Jääkarhuja näkee Virossa vain eläintarhassa.

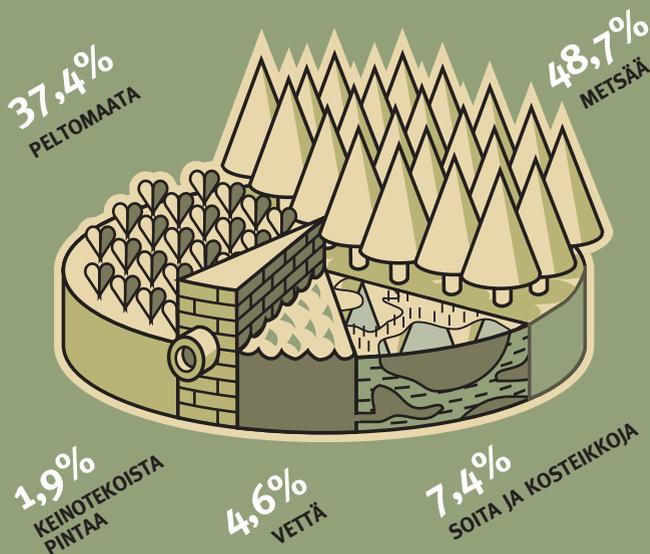
Mistä tiedät olevasi Virossa?

Meren läheisyys tuntuu Virossa voimakkaana, taivas on pilvessä yli puolet vuodesta, ja sademäärä maan kaakkoisosassa nousee jopa 750 mm:iin. Vaikka sadevesi ohjautuu yli 7000 jokea ja puroa pitkin mereen, on viidennes Viron maapinta-alasta soiden ja suometsien peitossa. Suhteellisesti

enemmän soita maailmassa on vain Suomessa. Hieman alle puolet Virosta on metsämaata: aarniometsät ja kosteikot edustavat alkuperäisiä luontotyypppejä, joita Euroopassa ei ole juuri muualla säilynyt.

Viro sijaitsee Pohjois-Euroopan havumetsävyöhykkeen etelärajan ja Keski-Euroopan lehtipuumetsien pohjoisrajan välimaastossa. Yleisimmät puulajit ovat mänty, kuusi, koivu haapa ja leppä. Jalopuista tammi, pyökki ja hevoscastanja kasvavat Virossa luonnonvaraisina.

Virossa tavataan useita muualla Euroopassa sukupuuttoon kuolleita tai uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja.

Hirvi, metsäkauris ja villisika ovat tyypillisiä virolaismetsän nisäkkäitä. Viron metsissä elää myös majavia, ilveksiä, susia ja karhuja. Virossa tavatusta 333:sta lintulajista pesiviä on 222, niiden joukossa on monia kotkalajeja ja harvinainen mustahaikara.

Melkein 10 prosenttia Viron pinta-alasta on luonnonsuojelualuetta.

Tärkeimmät niistä sijaitsevat rannikolla ja saarilla, jotka ovat lintujen pesimä- ja muuttoalueita sekä koskemattomilla suo- ja metsämailla. Perinteisen kulttuurimaiseman säilyttäminen on eräs luonnonpuistojen päätavoitteista.

SUSI

KARHU

ILVES

HIRVI

VILLISIKA

ISOJA NISÄKKÄITÄ:

LUKUMÄÄRÄ VIROSSA:

170

600

900

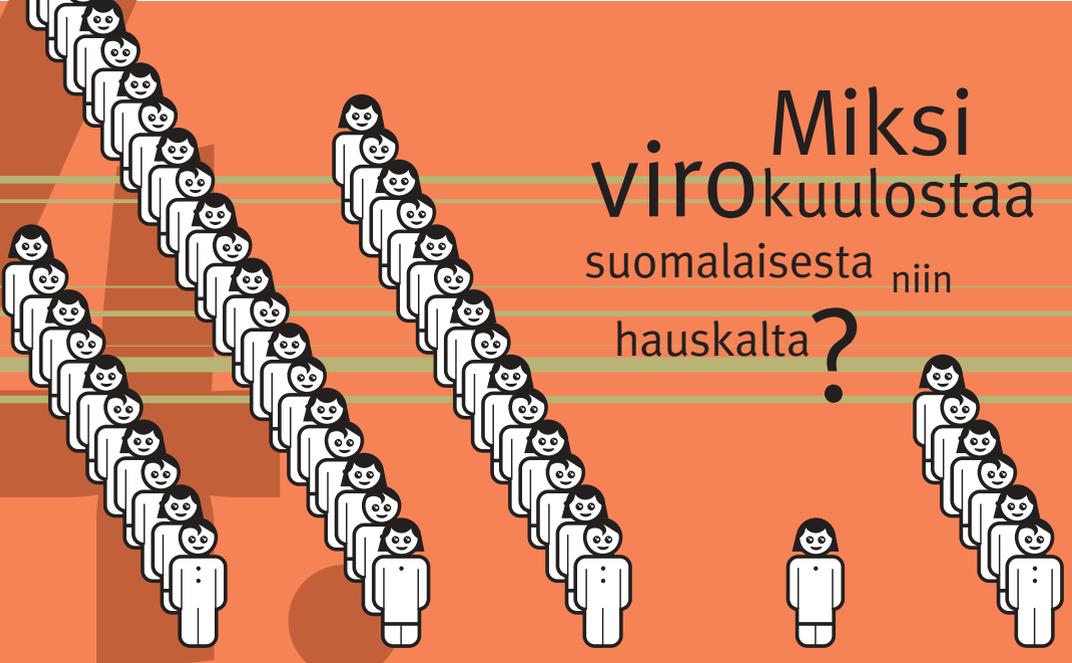
10 500

13 000

Suurissa metsissä viihtyvä varpuspöllö on Viron pienin petolintu.

Miksi viro kuulostaa suomalaisesta niin hauskalta?

KIELI:	KREIKKA	JAPANI	UNKARI	VIRO	SUOMI
PUHUJIA (MILJ.):	12	125	14,5	1,1	6

Viro ja suomi ovat tunnetusti sukulaiskieliä. Kumpikin kieli on kuitenkin kehittynyt omaan suuntaansa jo yli tuhannen vuoden ajan – sanojen ääntämys on usein säilynyt entisellään, mutta merkitykset ovat parhaimmillaan kääntyneet jopa pääläelleen. Viroa puhuu äidinkielenään hieman alle 1,1 miljoonaa ihmistä, joista Virossa asuu noin 921 000. Suomessa viroa puhujia on arviolta 10 000, eniten virokielisiä asuu maailmalla Ruotsissa, Kanadassa, Yhdysvalloissa ja Venäjällä. Virolaiset puhuvat monia vieraita kieliä. Siksi suomalaiset pärjäävät Tallinnassa hyvin myös äidinkielellään. Viron venäläisväestö sen sijaan puhuu enimmäkseen venäjää.

Pienenä kansana Virossa on aina ymmärretty äidinkielen merkitys identiteetille. **Viro on yksi maailman pienimmistä kielistä**, jolla on ammattisanastot kaikille tärkeimmille elämäntilanteille tietoyhteiskunnan vaatimuksien mukaan.

Viro on suomalais-ugrilainen kieli siinä missä suomi ja unkarikin. Viron kielessä on 14 sijapääätettä, kielestä puuttuvat kieliopillinen suku ja artikkelit. **Sanajärjestys on suhteellisen vapaa kuten suomessakin.** Kiinteiden sijapäätteiden johdosta sanojen järjestyksen muuttaminen ei haittaa ymmärtämistä.

koer hammustas poissi

tarkoittaa samaa kuin:

koer poissi hammustas tai poissi hammustas koer.

Yhteisen historian aikana viroa on lainautunut paljon sanoja mm. ala- ja yläsaksasta, ruotsista, venäjältä. Virossa ja suomessa on paljon yhteisiä sanoja, mutta niiden merkitys vaihtelee usein siinä määrin, että suomalaisen on syytä miettiä tarkkaan, mitä jokin virolainen sana tarkoittaa ja epäilyttävissä tapauksissa kurkata sanakirjaan, jolloin saattaa selvitä mm.

Viron oikeinkirjoitus poikkeaa suomesta jo aakkosista lähtien. Viron aakkoset ovat a, b, (c), d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, (q), r, s, s, z, z, t, u, v, (w), õ, ä, ö, ü, x, (y). Sulkeissa olevat kirjaimet esiintyvät ainoastaan lainasanoissa. Viro on itse asiassa yhden vokaalin verran suomea rikkaampi. Viron yhdeksäs vokaali õ on aluksi hankala ääntää suomalaisille, mutta sen oikea ääntäminen viroa puhuessa onkin sitten kuin piste iin päälle.

Vokaalien käyttö on muutenkin mittavaa viroa kielessä. Virossa pystyy luomaan hyvinkin vokaalipitoisia sanoja muutaman konsonantin tuella esim. **hauaõõudused** ('hautayön kauheudet').

Mitä tiedämme Viron historiasta?

— 11000 BC

Ensimmäiset asukkaat saapuivat Viron alueelle mannerjäätikön peräännyttyä noin 11000 vuotta sitten.

Noin 2000 e.Kr. keräilystä ja metsästyksestä eläneet virolaiset alkoivat vähitellen hankkia elantoaan maanviljelyksestä ja karjanhoidosta. Virosta tuli muutamaksi tuhanneksi vuodeksi maailman pohjoisin viljanviljelyalue. Viron edullinen asema Pohjois-Euroopan kauppateiden risteyksessä ilmeni jo tuolloin, erityisen vahvaksi se muodostui ”kultaisena” Pohjoismaiden pronssikautena (n. 1800-500 e.Kr.).

Pronssiset työkalut saapuivat Viroon sekä Keski-Euroopasta että Uralin vuoristosta.

— 500 BC

Ensimmäiset maininnat Virosta ja paikallisista heimoista ovat peräisin kristinuskon alkuajoilta. Latinankielinen yhteisnimitys **Aestii**-kansasta on peräisin pohjoisgermaanisesta sanasta, joka merkitsi itää.

— 1100

Frugårdenin riimukiveen Ruotsissa on kirjoitettu: ”Guve reste denna sten efter Olav, sin son, en mycket god dräng. Han blev dräpt i Estland. Hävard högg stenen.”

Viikinkiaikana Viro oli osa kauppareitistä Venäjälle, Keski-Asiaan ja Konstantinopoliin. Skandinavian saagoissa ja riimukivissä virolaisia on kuvattu sekä vihamiehinä että liittolaisina.

Sittemmin Itämeren itäiset alueet nousivat eurooppalaisten kauppiaiden ja lähetyssaarnaajien mielenkiinnon kohteeksi. Virolaiset olivat viimeisimpien pakanoiden joukossa 1200-luvun Euroopassa, kun Tanskasta ja Pohjois-Saksasta lähteneet miekalla käännyttäjät saapuivat maahan ja **ristivät** sen Neitsyt Marialle. Paikallinen ylimystö saksalaistui ja virolaisista tuli talonpoikaiskansaa aina 1800-luvulle saakka.

— 1200

Pohjois-Euroopan alasaksankieliselle kulttuurialueelle sattuneessa Virossa alkoi muodostua pieniä feodaalivaltioita. Hansaliittoon kuuluvat kaupungit keräsivät valtaa ja vaurautta itselleen. Uskonpuhdistus saapui hansakaupunkien kautta Viroon 1500-luvun alkupuolella.

— 1500

1600-luvun vaihteessa Viro jäi venäläisten, puolalaisten ja ruotsalaisten sotatantoreeksi. Liivin sota ja sitä seurannut nälänhätä ja rutto tappoivat kaksi kolmasosaa Viron väestöstä. Sodan päätyttyä Virosta tuli osa Ruotsin kuningaskuntaa melkein kokonaiseksi vuosisadaksi. Virolaiset muistavat tämän aikakauden ”vanhana hyvänä Ruotsin aikana”.

— 1600

Myös sotasaaლიit houkuttelivat ristiritareita lähetystyön ohessa.

— 1700

SOTIEN AIHEUTTAMAT MUUTOKSET VIRON VÄESTÖÖN		
1558		250 000
1640	Liivin sota	70 000
1690		350 000
1712	Pohjan sota	170 000
1934		1 061 300
1945	Toinen maailmansota	845 000

Eurooppaa ihannoinut Venäjän tsaari Pietari Suuri valloitti joukkoineen Viron 1700-luvun alussa Suuressa Pohjan sodassa – tuhoisasta sodasta selvisi hengissä vain puolet Viron kansasta. Venäjän valtakunnassa Viron maalaisväestö koki historiansa ankarimman maaorjuuden.

1800

Venäjän vallanpitäjät eivät puuttuneet juuri Viron asioihin – aatelin itsehallinto jäi edelleen voimaan, saksa pysyi virallisena kielenä ja luterilaisuus säilytti asemansa.

Maaorjuus poistettiin 1800-luvun

jälkipuolella ja samaan aikaan alkanut kansallinen herääminen johti virolaisten sivistys- ja elinolojen kohentumiseen sekä loi kansankielisen kulttuuri-ilmapiirin.

Kun Venäjän valtakunta luhistui

ensimmäisen maailmansodan jälkeisissä vallankumouksissa Viro sai mahdollisuuden julistautua itsenäiseksi. Viron tasavallan itsenäistymisjulistus annettiin 24. helmikuuta 1918. Viron monivaiheisessa vapaussodassa 1918-1920 virolaiset pitivät pintansa sekä Venäjän puna-armeijan että saksalaisen maa-

17-18 vuotiaat koulupojat olivat ensimmäisiä Viron itsenäisyyttä puolustaneita vapaaehtoisia.

aatelin palkka-armeijan, **Landeswehriin** hyökkäyksissä.

Viron kansallisvaltion rakentaminen eteni samaa tahtia muiden Keski- ja Itä-Euroopan demokratioiden kanssa.

Vuonna 1921 Baltian maat hyväksyttiin **Kansainliittoon**. Ensimmäisen 20-vuotisen itsenäisyyden aikana Viro luopui maatalouteen perustuvasta taloudesta, muodostettiin kunnalliset hallintoyksiköt ja edellytykset kansankielisen kulttuuritoiminnan ja sivistys- ja tiede-elämän vakiintumiselle.

Ajan kuluessa Viron ensimmäinen itsenäisyyskausi (1918-1940) muuttuu yhä valoisammaksi.

Vuonna 1939 Neuvostoliiton ja Saksan ulkoministerit allekirjoittivat salaisen lisäpöytäkirjan. Tässä Molotov-Ribbentrop -sopimuksessa Viron katsottiin kuuluvan Neuvostoliiton vaikutuspiiriin. Samana vuonna Viroon muodostettiin Neuvostoliiton sotilastukikohtia. Moskovan uhatessa täysimittaisella aseellisella hyökkäyksellä vuonna 1940 neuvostohenkinen nukkehallitus sai Virossa vallan ja maa liitettiin Neuvostoliittoon. Lähes 10 000 virolaista syytettiin neuvostovallan vastustamisesta ja heidät pidätettiin ja kyyditettiin Neuvostoliittoon ennen toisen maailmansodan sotatoimien alkamista Virossa.

Vuoden 1941 kesästä vuoteen 1944 Viro oli saksalaisjoukkojen miehittämä. Tuhannet virolaisperheet ja lähes kaikki 1200-luvulta lähtien Viron länsirannikkoa asuttaneet ruotsalaiset pakenivat välittömästi maasta meren yli joko Ruotsiin, Suomeen tai Saksaan.

1950

Viro oli neuvostovallan aikana vartioasema länteen.

Vuonna 1949 Moskovan vallanpitäjät aloittivat kaikista ihmisoikeuksista ja jopa omista laeista piittaamatta massiiviset kyyditykset Siperiaan. 20 000 kyyditetystä suurin osa oli naisia ja lapsia. Kommunismiin vastaiset metsäveljet kävivät Viron metsissä sissisotaa 1950-luvulle saakka.

Viro ja muut Baltian maat säilyttivät kansallisen identiteettinsä koko Neuvostoliiton kauden järjestelmällisestä venäläistämispolitiikasta huolimatta. Keskeinen osa venäläistämisestä tapahtui kaivoksien ja raskaan teollisuuden perustamisen yhteydessä, kun tehtaiden käynnistämiseksi tarvittava

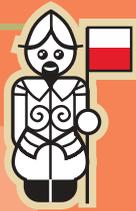
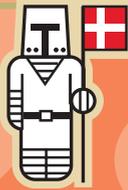
vieras työvoima tuotiin Viroon kaikkialta Neuvostoliiton alueilta. 1980-luvun puolivälissä alkanut kansallisen vastarintaliikkeen nousu johti **Viron tasavallan palauttamiseen 20. elokuuta 1991**.

Kolmannes virolaisista kerääntyi suurimpaan mielenosoitukseen itsenäisyyden puolesta.

1991

Onko Virossa ollut kuningasta?

JOITAKIN VIRON KUNINKAITA:

VALDEMAR II

SIGISMUND II

KUSTAA II ADOLF

PIETARI SUURI

NIKOLAI II

HEIDÄN VALTAKAUTENSA

1219-1241

1561-1572

1611-1632

1710-1725

1894-1917

Viro ei ole koskaan ollut kuningaskunta, vaikka Viro on ollut osa Tanskan, Ruotsin ja Venäjän valtakuntaa. Viron vaakuna on tosin kuninkaallista alkuperää – sen motiivi on peräisin 1200-luvulta, jolloin Tanskan kuningas Valdemar II lahjoitti Tallinnan kaupungille kolmella leijonalla koristellun vaakunan, josta vuonna 1925 tuli Viron valtionvaakuna.

Viron lippu on peräisin 1900-luvulta, jolloin Tarton yliopiston virolaisopiskelijat ottivat sinisen, mustan ja valkoisen seuransa lipun väreiksi. 1900-luvulla kansalliseksi symboliksi nousseesta lipusta tehtiin valtiolippu v. 1922.

Viro itsenäistyi 24. helmikuuta 1918. Vuonna 1920 hyväksytty perustuslaki oli aikakautensa demokraattisimpia: sen mukaan valta jakautui parlamentin ja hallituksen välillä, valtion päämiehenä toimi parlamentin virkaan määräämä pääministeri (Riigivanem), joka huolehti myös valtion edustustehtävistä. Viron tasavalta palautettiin vuonna 1991 jatkuvuuden ja v. 1938 perustuslain pohjalta.

Viron lippu
Parlamenttitalon
huipulla.

Viron parlamentin – Riigikogun kokoussali.

Nykyinen Viron valtiojärjestys noudattaa vallanjaon periaatetta. Virolaiset valitsevat neljän vuoden välein 101-jäsenenisen parlamentin (Riigikogu). Parlamentti valitsee viisivuotiskaudeksi presidentin, joka voi toimia virassaan korkeintaan kaksi kautta. Eri edustustehtävien ja vallanjaon periaatteen takaavien valvontatehtävien lisäksi presidentti on myös maan puolustusvoimien ylin johtaja.

Puolueiden on ylitettävä 5 prosentin vaalikynnys päästäkseen parlamenttiin, tavallisesti presidentti antaa hallituksen muodostamisen tehtävän vaalit voittaneen puolueen johtajalle. Viime vuodet ovat osoittaneet kuinka puoluepolitiikkaan perustuva edustusmalli on vakiintunut. Kun uudelleen itsenäistyneen Viron alkuvuosina 1,4 miljoonan asukkaan maassa toimi kymmeniä puolueita, on Viron

poliittiselle kentälle jäänyt nyt 6-7 suhteellisen selväpiirteistä puoluetta. Myös kunnallispolitiikassa kehitys on ollut samansuuntaista.

Parlamenttivaaleihin voivat osallistua vain Viron kansalaiset, mutta kaikki Virossa pysyvästi asuvat täysi-ikäiset voivat äänestää ja olla ehdokkaana kunnallisvaaleissa.

Miksi virolaisia kutsutaan laulukansaksi?

On vaikea löytää virolaista, joka ei olisi koskaan osallistunut laulujuhliin.

koottu peräti 1 300 000 sivua kansanlauluja. **Viron kansanlaulukokoelmat ovat määrällisesti maailman toiseksi suurimmat heti Irlannin jälkeen.** Virolaiset ovat ahkeria teatterissa ja konserteissa kävijöitä ja myös provinssiteattereiden esityksiä käydään

TEATTERI- JA ELOKUVAKÄYNNIT / 100 ASUKASTA

MAA	ELOKUVAT	TEATTERI
VIRO	96	72
SUOMI	125	70
NORJA	257	33
ISLANTI	492	96

katekismus, ilmestyi v. 1525. Raamattu ilmestyi viroksi v. 1739. Kirjojen painokset ovat Nyky-Virossa vaatimattomat, mutta nimikkeiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Kirja ei ole kuitenkaan kadottanut viehätystään uusien kulttuurimuotojen rinnalla, Jaan Krossin nimi mainitaan vuodesta toiseen ehdokkaana Nobelin kirjallisuuspalkinnon saajaksi. Painetun sanan merkitystä kansalliselle itsetunnolle kuvaa hyvin se, että Kirjailijaliiton vuosikokous herättää aina suurempaa vastakaikua yhteiskunnassa kuin muiden taiteentekijöiden vuosittaiset kokoontumiset.

Viron ensimmäinen elokuva valmistui v. 1914. Omien elokuvien katsojamäärät lienevät Virossa maailman pienimmät Islannin jälkeen, mutta se ei ole suinkaan haitannut elokuvataiteen kehitystä – Virossa valmistuu

Jos pyydät virolaista laulamaan jotakin, hän todennäköisesti kieltäytyy kohteliaasti. Silti virolaisia kutsutaan laulukansaksi laulujuhlaperinteen johdosta, joka sai alkunsa 1800-luvun kansallisesta heräämisestä – myös kesällä 1988 ylyttiin yhteislauluun isänmaan puolesta. Laululavoille kokoonnuttiin Viron lippujen kanssa ja uskallettiin laulaa neuvostoaikana kiellettyjä kansallisia lauluja. Laulava vallankumous oli alkanut. **Viro tunnetaan maailmalla vankasta kuorolauluperinteestään.**

Viron kirjallisuusmuseoon on

lyhyiden välimatkojen ja pitkien kesäöiden ansiosta jättimäisistä ulkoilmatapahtumista on tullut suurta kesämuotia.

Virolaiset ovat myös perinteisesti lukeneet paljon. Ensimmäinen vironkielinen kirja, Martti Lutherin

Ensimmäiset vironkieliset kirjat ilmestyivät uskonpuhdistuksen aikana.

vuosittain sekä dokumentteja, elokuvia että **animaatioita.** Kuuluisimpia näistä ovat kansainvälisesti menestyneet animaatioelokuvat, joissa näkyy omaleimainen ote ja terävä ironia.

Millaisia virolaiset ovat?

Tyypillinen virolainen mytologinen hahmo käyttää paholaista hyväkseen kurkottaessaan taivaaseen.

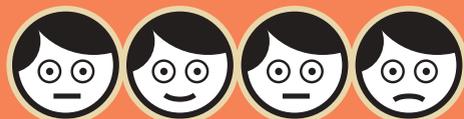
Virolaisten perusluonne on muovautunut maan historian ja luonnon mukaiseksi. Pitkät ja pimeät talvet ovat epäilemättä suosineet omiin ajatuksiinsa paneutumista ja niukkasanaisuutta, toisaalta kolkkojen talvien perua ovat myös vanhan kansan tarinat ja laulut, jotka ehkä huomaamattakin ovat vaikuttaneet nykyajan kaupunkilaisen arvomaailmaan. Viron satujen sankarista ei koskaan tule kuningasta eikä hän ryntää miekka kourassa lohikäärmeen kimppuun vaan luottaa oveluuteensa, filosofoi Vanhan Sarvipään kanssa ja lopuksi huiputtaa Sarvipäätä itseään. Virolainen on enintään kolmannen polven kaupunkilainen, lähes kaikilla perheillä on juuret maalla, joten kesäomat maalla kuuluvat kaikkien virolaisten lapsuudenmuistoihin.

Talvisin apeanoloinen ja sulkeutunutkin virolainen muuttuu kummasti kesän saapuessa – hän kutsuu ystävänsä piknikille ja

löytää helposti uusia ystäviä. Vaikka talvella kaupungilla ilakoiva vastaan tulija saakin usein osakseen vihaisen katseen virolaiselta, kesällä hän naureskelee itsekkin mukana.

Muualta Viroon tulleiden kannattaa pitää mielessä, että virolainen yrittää viimeiseen asti välttää kaikenlaista sentimentaalisuutta ihmisten keskinäisissä suhteissa ja jättää myös sanomatta paljon sellaista, joka muualla esitettäisiin hyvinkin suorasanaisesti.

Virolainen on järeäpäinen eikä kunnioita ketään pelkästään yhteiskunnallisen aseman vuoksi. Kaikista vallanpitäjistä voi ja pitää heittää huulta. Virolaisten ironinen huumori puree yleensä omaan nilkkaan. Virolainen ei halua, että kukaan ulkopuolinen tulee opettamaan häntä. Hän on vahvasti sitä mieltä, että oma neuvo on kullankallis.

VIROLAINEN ERI VUODENAIKOINA

KEVÄT

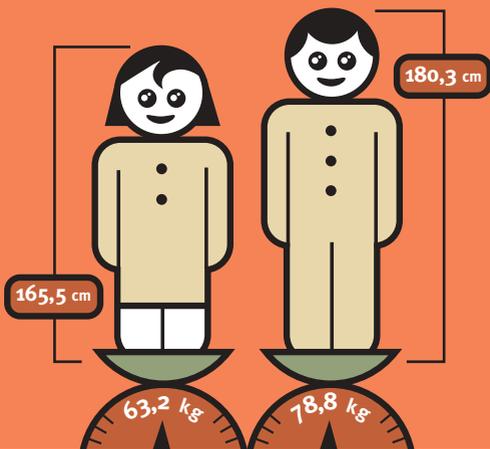
KESÄ

SYKSY

TALVI

Virolaisen epäilevä luonne ilmenee silloin tällöin todellisena pikkuporvarillisuutena ja antaa naapureille aiheita leukailla tyyliin ”siellä missä on neljä virolaista on viisi puoluetta”. Virolaisten luterilaisesta työmoraalista on tokaistu, että ”virolainen tekee suurimmatkin tyhmyydet preussilaisella täsmällisyydellä”.

Virolaisen yritteliäisyydestä kertoo Ernest Hemingwayn toteamus, että maailman jokaisessa satamakaupungissa voi tavata vähintään yhden virolaisen.

VIROLAISTEN KESKIMÄÄRÄINEN PITUUS (18-45 VUOTIAAT)

Kukkiiko saniainen Virossa

Kaksi päivää kesäpäiväntasauksen jälkeen, kesäkuun 23:nneen iltana kaupungit tyhjenevät lähes täysin. Jokainen kynnelle kykenevä lähtee maalle juhannusta viettämään. Juhannusyönä Virossa sytytetään satoja kokkoja, joiden ympärillä lauletaan ja tanssitaan aamunkoittoon. Rohkeimmilla on tapana loikkia hiipuneen kokon yli. Sanotaan, että siten pääsee eroon kaikesta vuoden aikana kertyneestä pahasta. Juhannuksena juhlietaan vuoden valoisinta aikaa ja siihen liittyvät uskomukset ovat peräisin kristinuskoa edeltäneestä pakanuudesta. Virolaisen uskomuksen mukaan saniainen kukkii juhannusyönä.

Saniaisen kukan, tämän tieteellisen ihmeen löytäjää, odottaa suunnaton onni ja rikkaus. Nuorten neitojen juhannustaikoihin kuuluu myös tulevan sulhon selvittäminen esim. keräämällä kukkia tyynyn alle.

Saniainen, ei valitettavasti kukassa.

Juhannus ja joulu ovat virolaisten tärkeimmät juhlapyhät. Joulu on suuri perhejuhla, jolloin sekä aikuiset että lapset odottavat joulukuusen ääressä joulupukkia. Mutta ennen kuin joulupukki antaa lahjan, pitää lahjansaajan lausua runo. Sitten istuudutaan juhlapöytään perinteisten jouluruokien pariin. Perinteinen juhla-ateria sisältää sian kyljyksiä, verimakkaraa puolukkahillolla ja hapankaalia uuniperunoilla. Piparit on leivottu ja koristeltu sokerikuorrutteella jo hyvissä ajoin etukäteen.

Virossa on paljon muitakin vuodenaikoihin liittyviä tapoja.

Laskiaisena koko perhe lähtee kilvoittelemaan kelkkamäkeen. Martin ja Katrin päivinä ”santeiksi” eli kerjäläisiksi naamioituneet lapset kiertävät talosta taloon onnea toivottamassa ja makupaloja ansaitsemassa.

KANSALLISTEN PYHIEN MÄÄRÄ

SUOMI	15
RANSKA	13
KANADA	12
SAKSA	11
ALANKOMAAT	10
ISO-BRITANNIA	9
VIRO	11

Valtiollisista juhlapyhistä tärkein on 24. helmikuuta, jolloin juhlietaan Viron itsenäisyysjulistusta vuodelta 1918. Aamulla puolustusvoimat marssivat paraatissa oli sää mikä tahansa. Illalla suurin osa virolaisista kerääntyy television ääreen seuraamaan presidentin vastaanottoa Kadriorgin palatsissa, jos heitä itseään ei ole sinne kutsuttu.

Lipun kantaminen itsenäisyyspäivän marssissa on jokaisen sotilaan unelma.

Mikä on 'mulk'?

Kaakkois-Viron setukaiset ovat Viron huomattavin etninen ryhmä.

Viron pienestä pinta-alasta ja asukasluvusta huolimatta maassa asuu hämmästyttävän paljon pieniä, mutta innokkaasti kulttuuriaan vaalivia kansallisia vähemmistöjä. Viron asutus on pysynyt lähes samanlaisena noin tuhat vuotta, historialliset paikannimet ovat säilyneet ja hallinnollinen jako on tehty pitkälti luonnonmuotoja seuraavien historiallisten maakuntien rajojen mukaan.

Mulk on etelävirolaisen **Mulgimaan** eli Viljandin maakunnan asukas. Mulkkeja pidetään rikkaina ja yritteliäinä, mutta myös kopeina ja ahneina. Kaakkois-

Viron **Võrumaa** on kenties omaleimaisinta Viroa, luterilaiset võrulaiset ja ortodoksiset setukaiset vaalivat perinteitään uskollisesti ja käyvät jopa keskenään kiivasta keskustelua oikeuksistaan Võrun maakunnassa. Võrulaisilla on jo mahdollisuus opiskella koulussa kirjakielen ohessa kotikieltään omasta aapisesta. Sekä võrulaisilla että setukaisilla on myös omat nykyrunoilijansa.

Myös Länsi-Viron saaret muodostavat omaperäisen alueen Virossa. **Saarenmaa** suurimpana on kuuluisa erityisesti tuulimyllyistään ja Viron parhaasta sahdista. Saarelaisten elämä on aina liittynyt mereen. Miehen merellä ollessa tilanhoidosta huolehtivasta jyrkevistä saarelaisnaisesta kerrotaan Virossa legendoja. Saarelaisten tiivistä suhteista ruotsiin kertoo myös saarten murteiden laulava intonaatio. Saarenmaalaisen tuntee mantereella tosin helpomminkin – hän sanoo nimittäin ö siellä, missä viron kielessä on õ-äänne. Saarenmaalaisten ja hiidenmaalaisten vitsit jäävät virolaisille yhtä vieraaksi kuin englantilainen huumori mannereurooppalaisille. Saarelaisten mielestä maailmassa on kolme isoa merimahtia – Englanti, Hiidenmaa ja Saarenmaa.

Alueelliset ominaispiirteet ilmenevät myös kaupungeissa. Tarton yliopistokaupungissa on oma mystinen "Tarton henki", jota ylimieliset ja asialliset tallinnalaiset eivät kuulemma koskaan näe. Tallinnalaisen mielestä tarttolainen yliopistoväki elää yhä ikivanhassa akateemisessa omahyväisyydessään.

Mistä Viro saa energiansa?

Viron energiatalous perustuu lämpövoimaloihin. Yli 90 prosenttia Viron sähköenergiasta saadaan jalostamalla paikallista palavaa kiveä, joka on harvinainen mineraali maailmassa.

Viro kykenee itse kattamaan energia- tarpeensa, ja sähköä riittää vientiin.

Koillis-Virossa kaivetaan palavaa kiveä, joka käytetään hyväksi siellä sijaitsevilla voimaloilla. Viime vuosina on tutkittu yhä perusteellisemmin vaihtoehtoisten uusiutuvien energialähteiden tuulen, veden ja turpeen käyttöönottoa. Turve on yksi Viron tärkeimmistä uusiutuvista luonnonvaroista.

Koska Viro ei ole kovin rikas maavarojensa puolesta, valtion talouden on perustuttava kevytteolli-

suuteen ja palvelusektoriin. Viro sijaitsee lännen ja idän välisellä vilkkaalla kauppareitillä ja Viron satamat ovat perinteisesti olleet ahkerassa käytössä. Tästä syystä ulkomaankauppa ja transito ovat olleet merkittäviä tekijöitä Viron talouskehityksessä. Nämä alueet tuottavat lähes puolet palvelujen viennistä. Finanssisektorin osuus on kasvanut nopeaa tahtia itsenäisyyden palauttamisen jälkeisinä vuosina, erityisesti vuoden 1998 kehitysprosessien johdosta, jolloin ulkomaisten investointien osuus Viron pankkisektorista nousi lähes 90 %:iin. Myös infoteknologia on liikkunut viime vuosina harppauksittain eteenpäin.

Virolaisilta soilta hollantilaisiin kasvi-huoneisiin: turvetta riittää omien tarpeiden lisäksi myös vientiin.

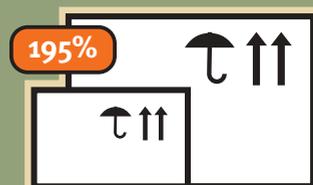
Vuonna 2000 Tallinnan sataman matkustajaterminaalit palvelivat 6.2 miljoonaa matkustajaa.

Tallinna lähialueineen ja Koillis-Viro ovat suurimpia teollisuusalueita.

Viron merkittävimmät taloushaarat ovat paperi-, puu- ja tekstiiliteollisuus (sekä kankaiden että vaatteiden valmistus).

Virossa on valmistettu paperia vuodesta 1677. Paperintuotanto on edelleen merkittävä teollisuudenhaara Virossa.

KOKO VIENNI (MILJARDIA KROONIA)

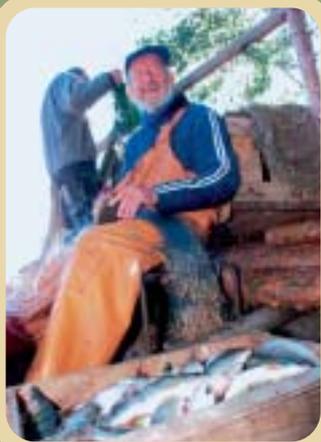
1997: 29.6 2001: 57.8

Viron tärkein vientialue on EU, jonka osuus viennistä on 69,5%. Suurin osa tästä viennistä menee Suomeen muodostaen Viron viennistä 33,9%.

LENTORAHTI (TALLINNAN LENTOKENTÄ, TONNEI)

1997: 4 600 2001: 7 800

Rannikkokalastus, joka neuvostovallan aikana kuihtui lähes olemattomiin, on taas voimakkaassa nousussa. Kalateollisuus työllistää noin neljänneksen Viron saarien väestöstä.

TEOLLINEN TUOTANTO (KROONIA)

1997: 40,4 mlrd. 2000: 51,6 mlrd.

Metsä-, maa- ja kalatalous työllistävät lähes 10 %:a väestöstä. Perinteisten maatalousalojen kuten maitokarjan kasvatuksen ja viljanviljelyn lisäksi Virossa kehitetään monia vaihtoehtoisia toimialoja, kuten öljykasvien ja marjojen viljelyä sekä maatilamatkailua.

Virolaisen huonekaluteollisuuden perinteet ulottuvat kauas. Viime vuosina suurien huonekaluvalmistajien rinnalle on tullut yhä enemmän pienyrittäjiä.

RAKENNUSALA (MILJ. KROONIA)

1997: 10 868 2001: 16 694

Kaupasta ruokaa ostaessaan virolainen suosii enimmäkseen paikallisista raaka-aineista valmistettuja tuotteita hyvän maun, laadun ja säilytysaineiden vähäisyyden vuoksi.

Monenlaiset laitteistot, elektroniikkalaitteet ja niiden osat, myös autojen turvalaitteet kuuluvat Viron tärkeimpiin vientitukkeihin. Suurin osa Viron yrityksistä on pieniä ja keskisuuria.

Elektroniikkateollisuus on yksi lupaavimmista aloista Viron talouden ja viennin kehittämisen kannalta.

MATKAILU SAAPUVAT TURISTIT (MILJ.)

1997: 2,6 2001: 3,2

BKT:N JAKAUTUMINEN (PROSENTIT NYKYHINNOISSA)

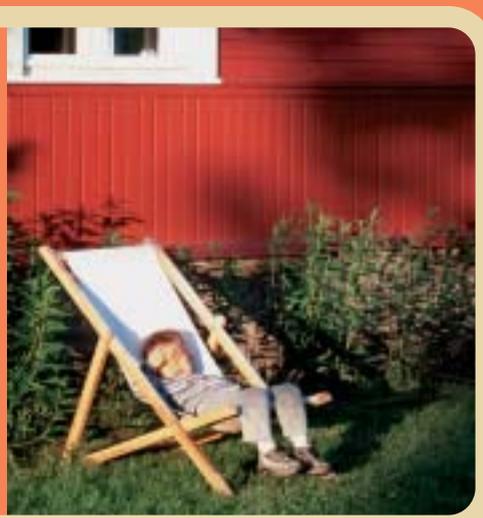
	1997	1998	1999
MAATALOUS JA METSÄSTYS	4,9	4,3	3,7
RAKENNUSALA	6,3	6,7	6,0
TUKKU- JA VÄHITTÄISKAUPPA	15,1	14,9	14,4
KULJETUS, VARASTOINTI JA TIETOLIIKENNE	12,8	14,3	15,2
KIINTEISTÖ- JA PALVELUALA	10,4	11,1	11,2
JULKINEN HALLINTO	4,6	4,4	5,1

Tiikerinhyppy (Tiigrihüpe) on Viron valtion ohjelma, jolla halutaan edistää tietokoneen käyttötaitoja. Kouluissa opitut taidot ovat arvokasta henkistä pääomaa tulevaisuutta varten.

Mitä virolaiset tekevät viikonloppuisin?

Mikäli eletään talvea ja kysymys on urheilun ystäväistä, **he** **hihtävät**. Murtomaahiihto on hyvin suosittua Virossa ja lumisille paikoille ajetaan kauempaakin. Laskettelu on harvinaisempaa, muutamat laskettelurinteet sopivat paremmin lumilautailuun (Viron korkeimman mäen, Munamäen korkeus on 318 m.). Hiihto on myös penkkiurheilijoiden suosikkilaji. Yleisurheilu on perinteisesti suosittua Virossa, ja aivan viime vuosina **jalkapallo on syrjäyttämässä suosiossa** Viron tämänhetkisen kansallislajin koripallon.

Ilmojen lämmitessä suurin osa virolaisista pakenee kaupungista maalle. **Melkein joka perheellä on huvila tai mökki**, johon kuuluu ehdottomasti pieni puutarha hedelmäpuineen. Syksyllä virolaiset valmistuvat talveen purkittamalla metsämarjoja ja hillomarjoja. Metsässä ulkoilu on eräs virolaisten suosituimmista harrastuksista – metsään mennään marjastamaan, sienestämään ja metsästä-mään tai muuten vain samoamaan. Kalastajiin törmää vuodenajasta riippumatta kaikilla vesistöillä.

Kauniit hiekkarannat viehättävät tuhansia auringonpalvoja kesäisin.

Saunonta kuuluu myös virolaisten viikonlopun viettoon.

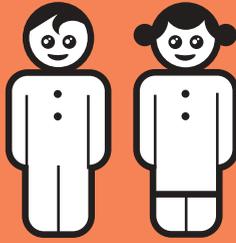
Lauantaisauna on yksi tärkeimmistä viikonlopun viettoon liittyvistä rituaaleista. Saunan lauteilta juostaan jäähdyttelemään veteen vaikka talvipakkasella. Rantalomasta nauttiminen on Viron kesää parhaimmillaan. **Virossa on kilometrikaupalla kauniita hiekkarantoja**, etelästä tulevien mielestä hieman liian viileä vesi, mutta virolaiselle juuri sopivan lämpöinen uimiseen, vesipalloon tai purjelautailuun.

VALOKUVAT: Arne Ader, Tavi Grepp, Arvo Iho, Kaido Haagen, Toomas Kohv, Andrus Kõresaar, Henri Laupmaa, Teet Malsroos, Lembit Michelson, Marius Peterson, Kaja-Kadi Sepp ja Toomas Tuul **EESTI PÄEVALEHTI:** Jarek Jõepera, Marko Mumm ja Rauno Volmer **POSTIMEES:** Toomas Huiik, Peeter Langovits ja Ain Protsin Peeter Sirge, Viron valokuva-arkisto

VIRO-INSTITUUTTI KIITTÄÄ YHTEISTYÖSTÄ SEURAAVIA TAHOJA: Ülle Tamla, Tiina Tsatsua, Tallinnan kaupunginarkisto, Tallinnan kaupunginmuseo, Aed ja Kodu, Eesti joonisfilm ja AS Narva elektrijaamad

12 kysymystä Virosta 00

Ehtiikö Vieroon tutustua päivässä? 01

Milloin Virossa voi heittää talviturkin? 02

Mistä tiedät olevasi Virossa? 03

Miksi viro kuulostaa suomalaisesta niin hauskalta? 04

Mitä tiedämme Viron historiasta? 05

Onko Virossa ollut kuningasta? 06

Miksi virolaisia kutsutaan laulukansaksi? 07

Millaisia virolaiset ovat? 08

Kukkiiko saniainen Virossa? 09

Mikä on ”Mulk”? 10

Mistä viro saa energiansa? 11

Mitä virolaiset tekevät viikonloppuisin? 12

Eesti Instituut

Julkaisija: Viro-Intituutti

Viro-Intituutti
PL 3469
10506 Tallinn
Estonia

Puh. (+372) 6314 355
Faksi (+372) 6314 356
S-posti: einst@einst.ee
<http://www.einst.ee>

Design: Kristjan Mändmaa